

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. VI. Vtrum autoritas unius tantum Doctoris sufficiat ad reddendam
opinionem in materia morali probabilem, & in praxi tutam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

ron. 17. si difficile & ambiguum apud te iudicium esse proffexeris, & iudicium extra portas tuas videris verba variari, venies ad Sacerdotes, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, & facies quacumque dixerint, sequerisque eorum sententiam. Quia tamen ut refert D. Ambrosius in cap. Iudicet 3. quæst. 7. Bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit, & non domestice proposito voluntatis, sed iuxta leges & iura pronuntiat; si etiam respectu ejus res proffus ambigua sit, & non possit eam certo dirimere, debet vel abstinere à iudicio, vel dividere sententiam, propter conflictum argumentorum (ut fecit Salomon, cum iudicavit puerum à tribus mulieribus sibi oblatum esse dividendum; licet enim id egerit tentandi gratiâ, erat tamen secundum se conforme regulis iustitiæ) vel tandem partes ad concordiam reducere, ut latius prosequitur Fagnanus ex ipso corpore juris, vel ex aliis Jurisconsultis, in cap. citatum, Ne in iurari, num. 231. 235. & 244.

404 Ex his regulis & principiis juris confutatum manet perversum novorum Casuistarum dogma, quo asserunt, stante æquali utrinque probabilitate, iudicem posse adjudicare rem cui maluerit, Ita Caramuel lib. 3. Theol. moral. num. 1467. ubi agens de litigantibus, quorum neuter rem controverfam possidet, ait: Si æqualis probabilitas sit, potest iudex rem adjudicare, cui maluit. Tamburinus etiam lib. 1. in Decal. cap. 3. §. 4. num. 7. licet oppositum doceat, subdit tamen: Propter extrinsecam honorum Doctorum auctoritatem, asserentium in hoc casu posse iudicem pro suo amico, si maluerit, sententiam pronuntiare, potes id ut probabile, si velis, amplecti: citatque pro hac sententia Sanchez, & Franciscum Delugo. Addit Fagundes apud Escobarium tract. 3. exam. 2. cap. 6. num. 111. ipsum in tali casu posse aliquid ab una partium accipere, ut sententiam in ejus favorem ferat; quia (inquit) stante æquali utrinque probabilitate, potest cuilibet parti dare victoriam: quare datur locus gratificationi, qua est pretio æstimabilis, utpote qua plerumque cum jactura amicitie alterius partis conjuncta est. Quæ doctrina non solum est falsa, & legibus ac regulis juris repugnans, sed etiam reipublica perniciofa. Nam ut bellè ait Sinnichius libro supra citato §. 110. Quid perniciosius, quàm forum iudicationis verti in forum nundinationis, emungi à iudicibus crumenas divitum, arceri preationes pauperum? Cum enim hi non habeant quid retribuunt, in causa probabili cadent in totum; in causa dubitabili, differunt in ærum, aut quod perus est, iudicium subibunt injustum, Unde Isidorus lib. 3. sent. cap. 52. loquens de iudicibus iniquis, sic ait: Gravius lacerantur pauperes à pravus iudicibus, quàm à cruentissimis hostibus. Nihil enim predo tam cupidus in alienis, quàm iudex iniquus in suis. Latrones inaccessis faucibus ac lateribus latentes, insidias ponunt: isti palam rapacitatis avaritiâ servant. Hostes in alienorum tantum sanguinem intendunt; iudices quasi crudelissimi carnifices civium, oppressionem suâ subjectorum vitam extinguunt.

ARTICULUS VI.

Virum auctoritas unius tantum Doctoris sufficiat ad reddendam opinionem in materia morali probabilem, & in praxi tutam?

Affirmant communiter recentiores Casuistæ, qui tunc rectè observavit Joannes Sinnichius libro supra citato §. 354. in mutuas crebro solent excurrere laudes, sibi que invicem accipere: quod eo sine facilitate videntur, ut majorem sibi invicem auctoritatem conciliant, sicque suis opinionibus probabilitatem comparant. Cum enim duplex ab eis distingatur probabilitas, intrinseca scilicet seu rationalis, qua sumitur à ratione; & extrinseca seu authentica, qua petitur ab auctoritate; ubi vident esse suis commentis primam, student procurare saltem secundam; atque ob hunc finem prorumpunt in mutuas laudes, ut quisque eorum suum laudatorem directè laudando, laudet se ipsum, saltem reflexe, sicque suis opinionibus umbram quandam probabilitatis ab auctoritate procuret, quam denegari cernit à ratione.

Id declarat idem Author exemplo Caramuelis & Dianæ, quorum prior in quadam ad posteriolem Epistola, præludio Theologiæ fundamentalis inserta hæc ei scribit: Quia longissimi ab usum ab omni adulationis genere patere ut aliquid liberius & sincerius scribam. Laudant te & legunt viri docti, nec est in Europa Theologus qui te studiose, & te careat: si qui omnimodum avertit, nulli non sunt, & tota oblocutio emulorum pervenit ad voluminas Herculeas, cum dicunt Dianam esse agnum Dei, qui abstulit peccata mundi. Addit præterea in eadem Epistola de eodem agno Dei: Certi sumus tanto illius dogmata Theologorum firmari numero, ut quærenti an hoc vel illud liceat, sufficit respondere, DIANA DIXIT.

Potro quid Diana vicissim de Caramuele scripserit, diligenter ab eodem ipso Caramuele collectam habetur ad calcem ejusdem Epistolæ, ubi sic legitur: Ut videret Lector Caramueli etiam redamari à Diana, hæc pauculas lines subjungo. Igitur parte 7. tract. 11. res. 1. sic inquit Diana: (Nota Lector, quod in tui gratiam multas opiniones supra dicti Caramuelis adducam, quia ejus codex non ita facile invenitur: & licet aliquando ejus opinionibus non adhaerem, semper tamen illum honoris causâ nominatum esse volo; est enim vir doctissimus, & acutissimi ingenij, & ut alias dixi, non solum scholastica & moralis Theologiæ, sed etiam posterioris litteraturæ peritissimus, tunc tamen amicissimus vir alios felices ingenij sui factus in lucem parat &c.)

Ex quibus patet illos Autores, ut majorem sibi invicem auctoritatem conciliant, se invicem laudare, seseque (ut loquitur idem Sinnichius) mutuo scabere, juxta verus illud adagium ab Erasmo chil. 1. cent. 7. cap. 95. relatum: MUTUUM MULI SCABUNT. Quod etiam notavit, & detestatus Episcopus Gandavensis, in Epistola ad Clerum sui diocesis, in qua de novis illis Casuistis, & laxioris Ethices inventibus, sic ait: Hi non solum corruptæ naturæ prurientes aures blanditiis suis demulcent, sed & MUTUO SCABUNT, atque de adinvento aliquo vitio præ-

reum, tanquam de novo casu rursus reperio, sibi in
viam gratulantur & applaudunt. His pramissis:
pro resolutione difficultatis propolita, sit

§. I.

Conclusio negativa statuitur.

Deo igitur: Unius tantum Doctoris suffra-
gium seu autoritas, communiter loquen-
do, non potest reddere opinionem aliquam proba-
bilem & in praxi tutam.

Probatur primo ex Aristotele 1. topic. cap. 1.
sic dicente: Probabilia sunt qua videntur omnibus,
aut pluribus, aut sapientibus, & his maxime notis: Sed
qua uni soli videntur, non videntur pluribus:
Ergo qua uni soli videntur, communiter lo-
quendo, probabilia non sunt.

Probatur secundo ex D. Thoma quodlib. 3.
supra citato art. 1. ubi ait: In his que pertinent ad
fidem, & bonos mores, nullus excusatur, si sequatur
erroneam opinionem alicujus Magistri: At si com-
muniter & universaliter loquendo, unius Do-
ctoris suffragium efficeret opinionem probabi-
lem, & in praxi tutam, qui in rebus dubiis, ad
fidem aut bonos mores spectantibus, erroneam
opinionem alicujus Magistri sequeretur, excu-
saretur à peccato, præsertim juxta novorum
Casuistarum principia, docentium omne proba-
bile probabilitate quantumvis tenui ac debili,
à peccato excusare: Ergo juxta D. Thomam,
unius tantum Doctoris suffragium, non potest,
communiter & regulariter loquendo, reddere
opinionem aliquam probabilem, & in praxi
tutam. Unde Lactantius supra relatus: Ne tra-
hatur autoritate cuiusquam, sed veritati potius sa-
reamus & accedamus. Nullus hic temerari locus:
in eternum stultitia pena subeunda est, si aut persona
manus, aut opinio falsa deceperit. Ex quo infert
Joannes Sennichius §. 3. 57. intollerabilem esse il-
lam Caramuelis adulationem supra relatum:
Querenti an hoc aut illud liceat, suscipit respondere
DIANA DIXIT: Neque enim (subdit ille) in
schola Pythagora degimus, sed in schola Christi, qui
nequaquam dixisse prohibetur, EGO SUM PRO-
BABILITAS, sed, EGO SUM VERITAS.
Hujus magisterio discimus artem adinvenire via deducens
ad vitam, & latitudinem via deducens ad mortem.
Porro quod hujus magisterio didicimus, verum esse non
ambigimus. Proinde quantumvis Diana motatur
viam cali dilatate, vel viam perditionis angustare,
non ei credimus, sed Christo positis acquiescimus; as-
severanti illam esse artem, istam verò spatiofam.
Qui enim illam predicavit artem, & istam spatio-
sam, Deus est, legifer est, veritas est: Diana, quantum-
libet à Caramuele laudatus, homo purus est, legifer
non est, veritas non est.

Probatur tertio conclusio ab inconvenienti,
quod sequitur ex verâ sententia: Si enim
unius viri docti & probi autoritas sufficeret
ad reddendam aliquam opinionem probabi-
lem, & tutam in praxi, vel dicendum esset re-
centiores Casuistas non esse viros doctos &
probos, vel omnes eorum assertiones esse pro-
bables, & tutas in praxi: primum non conce-
dent Adversarii, cum recentioribus Casuistis
maxime injuriosum sit: secundum verò absur-
dissimum est: quis enim dicat omnes novorum
Casuistarum assertiones, quas supra retulimus
& confutavimus, esse verè probables & tutas
in praxi? Quis aliter audeat licere v. g. puel-

la procurare abortum ante animationem fec-
tus, ut vitet infamiam; aut concubinario reci-
nere concubinam, quando eâ relicta vitam tran-
sigeret tristibus: vel actori aut reo occidere judicem
cum ab eo iniqua timeretur sententia; aut judici
in causa æquali accipere pecuniam ab una par-
tium, ut sententiam in ejus favorem ferat? Quis
etiam existimet licere, inducere testem ad ju-
randum falsum, quod jurans quidem putat esse
verum, ipse verò inducens scit esse falsum; vel
absoluto desiderio cupere mortem patris, ad
percipiendam ejus hæreditatem; & ad vitan-
dam mortem, vel gravia damna, falsum sibi eri-
men imponere, ac seipsum gladio linguæ peri-
mere? & similia quæ ex Tamburino supra retu-
limus, & impugnavimus. Quis tandem sentiat
cum Caramuele (quem recentiores Casuistæ,
Luminare majus, & ingeniorum facem, appellant)
Advocatum posse patiocinari causam, quam co-
gnoscit esse injustam; Clericum posse in reci-
tandis horis Canonice voluntarie dilatare; aut
quotidie recitare Officium paschale; vel unica
recitatione Officii, duorum dierum obli-
gationi satisfacere; & Monachos omnes à jeju-
niis lege & onere liberari? Certè hæc ita absur-
da sunt, ut communis sensus, & communissima
pietatis notiones, ad ea refellenda & aspernan-
da sufficiant. Ea tamen, & plura alia retulimus,
transgrediri debent Adversarii, vel ab illo do-
gmate recedere, quo unius viri docti & probi
suffragium, ad reddendam opinionem probabi-
lem sufficere asseverant.

Nec valet, si dicas, illud quidem sufficere ad
reddendam opinionem speculative probabi-
lem, non tamen ad reddendam illam tutam &
probabilem in praxi. Hoc enim ex ipsis novo-
rum Casuistarum principiis confutari potest.
Nam Joannes Sancius in præctis disp. 54. num.
11. sic ait: Inintelligibile videtur aliquam opinionem
esse speculative probabilem, & in praxi tuto amplecti
non posse. Probabilitas namque practica à speculati-
va differt, tanquam effectus à sua causa: id enim
quod quis opere exequitur justè vel injustè, ab eo na-
scitur, quod scilicet speculative judicavit posse agi li-
cite vel illicite. Qui ergo arbitratur speculative ali-
quid licite operari se posse propter rationes probabiles,
id tuto executioni mandare poterit; alias nihil ope-
rabitur, nec alicujus fructus sive momenti erit illa
speculatio probabilis, si ad opus esset impedita; &
aquè operari posset speculative opinionem ha-
bens, & pertimescens operari practice ex ea, Tantalo
poma & aquam ad labia probe habenti, impedito
tamen eis uti sive frui. Imò Tantalo infelicior esset,
qui dum bibere exoptabat, nequibat; at probabili opi-
nionem uti pertimescens, omittit operari quod in ejus
potestate erat efficere. Ex quibus liquet, juxta no-
vorum Casuistarum principia, non solum esse
probabile speculative, sed etiam in praxi tu-
tum, quicquid unus Doctor asserit esse proba-
bile, subindeque omnes opiniones Caramuelis,
Tamburini, Escobarrii, & aliorum Recentio-
rum, supra confutatas, tuto amplecti licere: ex
quo ferè innumera sequuntur absurda. Unde
inter novorum Casuistarum assertiones, quas ad
instantiam Episcopi Gandavenis, Academia
Lovaniensis proscriptis, hæc erat vigesima sex-
ta: Autoritas unius Doctoris probi & docti reddat
opinionem probabilem. Quam propositionem, ut
perniciosam, & in materia doctrine moralis innume-
ras absurditates invehentem, damnavit.

Advertendum tamen est, me in conclusione
dixisse,

dixisse, unius Doctoris suffragium, *communiter loquendo*, non posse reddere opinionem aliquam probabilem & in praxi tutam: quia interdum Doctor potest esse adeo clarus, & in Ecclesia celebris, ut ejus autoritas præponderet aliorum multorum rationibus & autoritati. Quare existimo solam D. Thomæ autoritatem posse reddere opinionem verè probabilem, & in praxi tutam: Tum quia ejus doctrina non solum ab innumeris Doctoribus & celebrioribus Academicis, sed etiam à pluribus Summis Pontificibus fuit commendata & approbata, nominatim ab Alexandro VII. qui nuper in Cævi Apostolico ad Academiam Lovaniensem missò, hujus S. Doctoris dogmata, TUTISSIMA ET INCONCUSSA declaravit; ut initio hujus dissertationis diximus: Tum etiam quia D. Thomas nunquam absque ratione efficaci, saltem quantum materia patitur, vel sine autoritatibus Scripturæ sacræ, aut SS. Patrum testimonii, aliquid in medium producit. Unde Gravina noster in suo Cherubim Paradisi, in principio dicit, *voce[m] ejus esse vocem multitudinis, per quam omnes SS. Patres nobis suos sensus exponunt*: ideòque potissimum eniti debemus, ut conformiter ad ejus mentem omnes casus conscientie resolvamus, & specialiter hanc questionem de probabilitate, quæ totius Theologiæ moralis basis est & fundamentum. Quare non possumus fatiri mirari, quomodo tot Thomistæ, aliis graves, pro secundis intentionibus, & entibus rationis, pro indivisibilibus continui, post naturam & existentiam temporis, & aliis similibus questionibus, quæ nec proficere, nec obesse possunt animarum salutem, pro S. Doctore tanta animi contentione decertent, & vix advertant quid in rebus moralibus, & præsertim in hac gravissima de probabilitate questione senserit! Certè tantò diligentius circa morales materias mens ejus indaganda est, quanto certius scimus ipsum prius in seipso legisse, quæ postea aliis scripsit, & præcepta in materia morum aliis tradidisse, quæ à se tanquam ab exemplari didicerat; atque id unum antequam doceret spectasse, quæ ratione viveret, ut ostenderet cæteris quæ lege vivendum esset.

§. II.

Solvuntur objectiones.

211 **C**ontra nostram assertionem objicit in primis Thomas Sanchez in summa lib. 1. cap. 9. num. 7. & alii recentiores Casuista post ipsum, ut Joannes Sancius, Layman, Filiucius & alii, testimonium D. Thomæ, desumptum ex quodlib. 3. art. 10. ubi S. Doctor (inquit Sanchez) ait *Posse quemquam amplecti opinionem quam à Magistro audivit, in his quæ ad mores pertinent.*

Sed totum hunc articulum diligenter & accuratè legimus & relegimus, & hæc verba invenire non potuimus, nec ea certè videre poterimus, nisi Sanchez sua illa conspiciat, quibus videntur ea quæ non sunt tanquam ea quæ sunt, nostris oculis admoveat. Nam S. Doctor nihil tale habet in hoc articulo, sed totum oppositum: ait enim, ut supra retulimus, *In his quæ pertinent ad fidem & bonos mores nullus excusatur, si sequatur erroneam opinionem alicujus magistri: in talibus enim ignorantia non excusat.* Ex quo duo patent notatu digna: nimirum Sanchez locum

A illum Divi Thomæ adulterasse, vel saltem alienis aut alienatis oculis legisse; & alios recentiores Casuistas, qui illum pariter sic corruptum & vitiatum referunt, Authores non legere, sed absque ullo prorsus examine transcribere id quod alii scripserunt, & ut loquitur Navarrus supra relatus, *Alios sequi, sicut oves aliam oves, vel ut aves, quæ unam volantem alia omnes sequuntur.*

B Objicit secundò Caramuel in Theol. fundam. num. 448. *Quicquid testantur quatuor Authores est probabile: Sed ad probabilitatem non requiruntur quatuor Authores, sed unum omnino sufficere, quatuor testantur Authores, imò & vixinti, aut plures.* Ergo opinio unius Authoris est probabilis. Hæc ratio (subdit ille) *salutem hucusque caruit.*

Sed facile responderetur, quòd quando aliqui Doctores asserunt ad probabilitatem alicujus sententiæ sufficere unius Doctoris suffragium, vel loquuntur de Authore adeo claro & in Ecclesia celebri, ut ejus autoritas aliorum multorum rationibus & autoritati præponderet, qualem diximus esse Divum Thomam, qui unus pro decem millibus computatur. Ita Viguierus lib. 1. instit. cap. 15. ubi sic ait: *In dubio sequens opinionem rationabilem alicujus magistri, cum magister est Doctor & approbatus, ut D. Thomas, qui absque ratione aut autoritate non consuevit loqui, est excusatus à peccato.* Vel solum volunt opinionem illam censeri probabilem, quæ unius viri docti & probi suffragio nititur, quando communi sententiæ non repugnat, & ab aliis ut improbabili & singulari non rejicitur; sicut explicat Layman, Filiucius, & alii: opinio verò, quæ asserit unum Authorem per se ad probabilitatem alicujus sententiæ sufficere, repugnat communi Doctorum sententiæ, & ab illis non solum ut falsa, sed etiam ut improbabili, imò ut perniciosâ, & innumeras absurditates in materia doctrinæ moralis invehens, rejicitur, ac reprobatur, ut patet ex Censura Doctorum Lovaniensium supra adducta. Unde licet ab aliquibus recentioribus Casuistis probabilis & tuta in praxi existimeretur, ut talis censeri non debet.

C Maximè quia eum illi Casuista in tam multis deliraverunt, & in tam horrenda inciderunt opinionum portenta, quæ supra retulimus, in quibus manifesta depravatio rationis apparet, meritò in aliis etiam minus manifestis, corrupti judicii suspecti sunt, subindeque eorum autoritas non sufficit ad reddendam probabilem & in praxi tutam opinionem illam, quæ ad probabilitatem alicujus sententiæ, unius tantum Authoris suffragium sufficere asseverat.

D Addo quod, licet autoritas decem vel undecim Doctorum sufficiat ad reddendam probabilem opinionem circa materiam aliquam particularem, non tamen in questione de opinione probabili, ut sic: quia ipsa est fundamentum doctrinæ moralis præcipuum; ad principia autem præcepta Theologiæ moralis stabilienda, major requiritur autoritas, & numerus Doctorum, quàm ad reddendam probabilem opinionem, quæ circa materiam aliquam particularem verfat: sicut in politicis videmus pro majori vel minori momento rerum judicandum, majorem vel minorem requiri Judicum numerum, & leges fundamentales regni non posse, nisi à generalibus illius comitiis statui vel abrogari.

E Objicies tertio: Si aliquis homo simplex & ignarus

ignarus dubitet an aliquis actus licitus sit, A potest consulere Parochum, vel Confessarium aut alium virum doctum ac probum, & tutâ conscientiâ ejus consilium & resolutionem sequi, juxta illud Deuteron. 32. *Interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi, Majores tuos, & dicent tibi.* Unde Albertus Magnus relatus a D. Antonino 1. p. tit. 3. cap. 10. §. 10. hæc scribit: *Frater simplex, vel quilibet homo, cum salute potest sequi in consiliis quamcumque opinionem voluerit, dummodo alicujus Doctoris magni opinionem sequatur.* Et Joannes Major in prol. 4. sent. sic habet: *Mercator autem & rudis nescit inter eorum opiniones discernere, qui rationabilius loquantur, sed sufficit ei credere doctis asserentibus, qui nolunt seipos damnare, sed cupiunt prodesse, & bene dicere.* Ergo unius viri docti & probi autoritas sufficit ad reddendam opinionem aliquam in materia morum probabilem.

Respondeo, concessio Antecedente, distinguendo Consequens: Sufficit ad reddendam opinionem aliquam probabilem simpliciter & absolute, nego: secundum quid & respectivè, respectu scilicet alicujus particularis idiotæ & ignari, concedo. Nam ad probabilitatem illam respectivam, non solum unius viri docti & probi autoritas, sed etiam unius rustici aut mulierculæ testimonium interdum sufficere potest: si enim puer aut puella rustica dubitet an aliquid licitum sit, & Parochum aut Confessarium adire non valeat, potest interrogare parentes, & eorum consilium tutâ conscientiâ sequi; quia licet eos fortè tunc errare contingat, puer ac puella eis obtemperans ratione ignorantia invincibilis, excusabitur à peccato, ut articulo sequenti patebit. Unde quando quaritur, an unius viri docti & probi autoritas sufficiat ad reddendam opinionem probabilem, non est quæstio de probabilitate respectiva & secundum quid, sed de absoluta & simpliciter tali, quam non solum idiotæ & ignari, sed etiam docti & sapientes, tutâ conscientiâ sequi possunt.

Ex dictis hætenus facile intelliges, laxiores Probabilistas vix posse excusari à tribus pessimis ad quæ homines inducunt. Nam primò eos amovent à studio veritatis, dum ex delectu minus probabilis, illos docent sectari quæ minus ad veritatem accedunt. Secundò ab odio peccati super omnia detestandi retardant, dum eos periculo Deum offendendi exponunt. Tertio à remediis efficacioribus consequendi salutem eos elongant. Atque his tribus titulis, quibus Christus summè gloriatur, in Evangelio, dum ait: *Ego sum veritas, via & vita*, se validè opponunt. Nam ut veritas, vult nos ab errore quâ possumus diligentia recedere. Ut via, optat nos ab omni specie peccati abstinere. Et tandem ut vita, cupit nobis remedia efficacissima ad turpia vitanda exhibere: hacque de causa videtur in mundum istum advenisse, ut vitam abundantius habeant. Ut eleganter ait P. Vincentius Baronius in sua Theologia morali adversus laxiores Probabilistas.

ARTICULUS VII.

An probabile falsum quod invincibiliter creditur esse verum, à peccato excuset?

Probabilitatum monstra, & novorum Casuistarum laxitates, præcedentibus articulis confutavimus: hic nobis cum Jansenianis pugnandum est, ipsorumque excessus in materia de probabilitate, ex D. Augustini, & Angelici Doctoris principiis corrigendi & amputandi sunt, ut veritas, quæ teste Novatiano, inter duos errores, ut Christus inter duos latrones, media pendet; clarius eucefcat, & de utriusque Adversariis gloriose triumphet. Unde sic

§. I.

Resertur ac resellitur singularis cujusdam Recentioris sententia.

Quidam Recentior, sub nomine Wilhelmi Wendrochii Salisburgensis Theologi, in dissertatione Theologica de probabilitate quam ad calcem quintæ Epistolæ Ludovici Montalcii subjecit, singularem & improbabilem habet de probabilitate opinionum sententiam. Existimat enim nunquam licere uti opinione probabili, nullumque probabile falsum, & à lege æterna discordans, excusare à peccato, etli talis falsitas, & cum lege divina contrarietas, invincibiliter ignoretur: quia (inquit) licet ignorantia invincibilis juris positivi à peccato excuset, non tamen ignorantia invincibilis juris naturalis; cum hæc sit pena peccati originalis, non verò illa.

Hæc opinio non minus displicet quàm præcedens, quæ omnem probabilitatem, quantumvis tenuem, ad rectitudinem humanorum actuum sufficere putat, & sententiam minus probabilem, in concursu probabilioris, eligi posse existimat: sicut enim hæc recentiorum Casuistarum assertio jugum Christo nimis emollit, & pulvillus, seu cervicalia sub capite hominum ponit, ut mollius in suis negligentis dormitent & quiescant; ita & illud Janseniorum dogma plus æquo illud exasperat, & pharisaico more, onera humeris hominum imponit importabilia, duramque nimis ac inevitabilem in eos invehit peccandi necessitatem. Unde sapienter ait Illustrissimus D. de Marinis, Avenionensis Archiepiscopus, in Commentariis quæ nuper edidit in 2. partem Summæ D. Thomæ quæst. 19. art. 6. cap. 6. in fine: *Theologus ad recte in hoc arduo negotio incidendum, in rebus moralibus, moralem & non mathematicam certitudinem requirat, & unam ab altera discernere sciat, juxta advertentiam Cajetani in sua aurea Summula, dum de opinionis usu licito & illicito loquitur. In quo quantum capere possumus, aliqui qui nostris temporibus scripserunt, salvâ pace, hallucinari videntur; volentes enim intolerabilem certe aliquorum in hac parte licentiam repellere, ad aliud extremum, zelo transecti declinant. Ut ergo huic prudenti consilio obtemperemus, & non minori studio & cautela Jansenianorum excessus, quàm novorum Casuistarum laxitates devitemus:*

Dico primò: Dum homo tenetur operari, potest

Qq

potest